

Nr 4.

Utlåtande angående verkställd granskning av riksdagsbibliotekets styrelse och förvaltning.

I enlighet med föreskrift i § 4 av den för bankoutskottet gällande instruktionen har utskottet granskat riksdagsbibliotekets tillstånd och förvaltning under år 1953. För sådant ändamål har utskottet tagit kännedom om den av styrelsen för riksdagsbiblioteket till utskottet avlämnade, till riksdagen ställda och härmed överlämnade berättelsen över bibliotekets förvaltning under år 1953 ävensom tagit del av de hos styrelsen under nämnda år förda protokollen. Utskottet har därvid icke funnit anledning till erinran.

Utskottet hemställer alltså,

att styrelsen för riksdagsbiblioteket må tillerkännas ansvarsfrihet för förvaltningen av riksdagsbiblioteket under år 1953.

Stockholm den 28 januari 1954.

På bankoutskottets vägnar:

FRANS SEVERIN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sundvik, De Geer, Mogård, Werner, Boo, Wehtje, Krügel och Svärd;

från andra kammaren: herrar Severin i Stockholm, Schmidt, Sköldin, Dickson, Gustafson i Göteborg, Gavelin, Persson i Norrby och Andersson i Ronneby*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

TILL RIKSDAGEN.

Jämlikt § 5 i Stadgar för riksdagsbiblioteket får styrelsen härmed avgiva berättelse över bibliotekets förvaltning under år 1953.

Bibliotekets verksamhet har under det gångna året fortgått på vanligt sätt enligt de i stadgarna givna bestämmelserna. Arbetet med redigering och utgivning av Förteckning över riksdagsbibliotekets nyförvärv 1952 och Årsbibliografi över Sveriges offentliga publikationer 1952 har utförts av bibliotekarien Gunnel Bohman. Den 28 februari avslutades tryckningen av förteckningen och den 13 maj tryckningen av årsbibliografien. Under året har slutförts det av 1944 års riksdag erhållna uppdraget att utarbeta och av trycket utgiva en förteckning över kommittébetänkanden avgivna åren 1904—1945. Publikationen, som fått titeln »Förteckning över statliga utredningar 1904—1945», uppgår till 1 405 sidor. Till förteckningens huvudavdelning, vars 5 206 bibliografiska nummer äro uppställda departementsvis, har fogats sak- och personregister samt ett kronologiskt register, vari utredningarna ordnats efter avgivningsdata och med titlarna i stark förkortning. Förteckningen har distribuerats till vissa institutioner, ämbetsverk och enskilda personer i in- och utlandet. Uppdraget att utarbeta förteckningen har av bibliotekarien A. Lindberger verkställts som tjänstearbete. Av serien »Meddelanden från riksdagsbiblioteket» årg. 1953 utkom under året 6 nummer omfattande 206 sidor; ett 7:e, avslutande nummer, distribueras i början av år 1954. Redaktör har varit bibliotekarien T. Byström.

Under år 1953 ha ur bokmagasinen framtagits sammanlagt 24 872 volymer. I denna summa har icke inräknats vad besökande begagnat av boksamlingar och referensbibliotek uppställda i allmänhetens och riksdagsmännens läsesalar. Till hemlån ha utlämnats 15 354 volymer, däribland 7 600 omsatta sedan föregående år. Antalet nylån fördelar sig på följande sätt:

Riksdagen och dess utskott	654
Enskilda ledamöter av riksdagen	416
Statsdepartement	606

Kungl. kommittéer	260
Centrala ämbetsverk	1 306
Bibliotek och arkiv	667
Övriga statliga institutioner	311
Icke statliga institutioner, privata företag och sammanslutningar	909
Enskilda forskare	2 781
Utländska bibliotek	28

För lånesökande har biblioteket under år 1953 förmedlat lån från 13 inhemska och 3 utländska bibliotek.

Den katalogiserade och i samlingarna inordnade tillväxten av bibliotekets bokförråd under år 1953 utgöres av 6 232 arbeten i 5 952 band. Den sammanlagda accessionen, inklusive dupletter och visst leveranstryck, upptager en hyllängd av 143 meter.

Från svenska myndigheter och institutioner ävensom från enskilda författare och utgivare har biblioteket emottagit exemplar av utkommet officiellt och statsunderstött tryck.

Som givare ha dessutom 439 inländska och 129 utländska institutioner och korporationer samt 31 enskilda personer ihågkommit biblioteket (se vidfogade bilaga¹).

Över styrelsens beslut den 4 december 1952 att antaga Reglemente för befattningshavare i riksdagsbiblioteket har riksdagsbibliotekets personalförening i skrivelse den 30 januari 1953 anfört besvär hos bankoutskottet, som den 5 maj på formella grunder återförvisade ärendet till styrelsen för förnyad behandling. I anledning härav upptog styrelsen ånyo förhandling med personalföreningen i ärendet den 19 november, varvid beslöts att förnyad förhandling skulle beträffande viss fråga längre fram äga rum.

I skrivelse till styrelsen den 1 december 1952 har överbibliotekarien framlagt en ingående utredning rörande bibliotekets lokalförhållanden. Utredningen visar, att samtliga bokmagasin nu nästan fullbelagts; vad som återstår av utrymme — reservförrådet av bokhyllor — kommer att helt tagas i anspråk för uppställning av de närmaste 3 eller 4 årens bokförvärv, varför biblioteket efter nämnda tid saknar möjlighet att inom sina nuvarande lokaler uppställa nyinkommande litteratur. Överbibliotekarien påpekar vidare,

¹ Här ej tryckt

att kostsamma och riskabla omflyttningar icke endast av enstaka bokfack utan av totala bokförrådet sedan någon tid måst vidtagas och i fortsättningen framtingas med allt kortare intervaller. Styrelsen har med instämmande i överbibliotekariens uttalande, att läget måste betecknas som katastrofalt, hos bankoutskottet i skrivelse av den 6 februari 1953 hemställt om snara åtgärder för avhjälpande av berörda förhållande. Styrelsen förklarar som sin mening, att om icke väsentligt ökade utrymmen kunna uppbringas inom riksdagshuset och överlämnas till biblioteket, det torde bli ofrånkomligt, att riksdagen fattar beslut om att bibliotekets samtliga bokmagasin, låneexpedition, läsesalar och arbetsrum inrymmas i lokaler utanför riksdagshuset och att i detta endast bibehålles ett mindre referensbibliotek, förlagt förslagsvis i övre läsesalen i huvudvåningen, samt en lokal för expediering av lån från och till huvudbiblioteket.

I svar å remiss av styrelsens framställning ha fullmäktige i riksgäldskontoret den 26 november hemställt, att berörda framställning icke måtte föranleda någon bankoutskottets åtgärd.

Genom 1953 års riksdags beslut ha från och med den 1 juli följande tjänster placerats i högre lönegrader, nämligen: förste bibliotekarien i Ca 31, ordinarie och extra ordinarie bibliotekarierna i Ca resp. Ce 27, extra ordinarie biblioteksbiträdet i Ce 13 samt förste expeditionsvakten i Ca 12.

Inom bibliotekets styrelse ha under det gångna året följande förändringar skett.

Med utgången av år 1953 lämnade landshövdingen *Georg Andrén* och justitierådet *Gunnar Dahlman* sina uppdrag i styrelsen. Andrén, som åren 1945—53 varit styrelsens ordförande, har genom sin utomordentliga sakkunskap inom flertalet av bibliotekets bokfack och genom sin organisatoriska förmåga gjort en betydande och bestående insats i bibliotekets utveckling under nämnda period. Som vice ordförande under åren 1946—53 har Dahlman endast vid några enstaka tillfällen vid förfall för ordföranden deltagit i styrelsens sammanträden. Hans bokliga intresse, administrativa kunskaper och duglighet ha därför endast i begränsad omfattning tagits i anspråk för bibliotekets arbete.

Kungl. Maj:t förordnade den 30 december till ordförande efter Andrén professoren *Elis Håstad* intill utgången av år 1957 och till suppleant för ordföranden efter Dahlman professoren *Sten Wahlund*.

Valmännen för utseende av fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret utsågo den 27 maj till ledamöter i styrelsen för tiden från valet tills nytt val under år 1957 försiggått: efter avgående ledamoten, professoren Åke Holmbäck, ledamoten av riksdagens första kammare, rektoren Sven Ohlon samt ledamoten av riksdagens andra kammare, sekreteraren Adolf Wallentheim; samtidigt utsågo valmännen till suppleant för Ohlon ledamoten av riksdagens första kammare, f. d. egnahemsdirektören Bror Nilsson samt till suppleant för Wallentheim ledamoten av riksdagens andra kammare, professoren Elis Håstad. Med anledning av att ledamoten Wallentheim den 23 augusti avgått genom döden utsågo valmännen vid kompletteringsval den 24 november till ledamot i styrelsen efter honom för tiden från valet tills nytt val under år 1957 försiggått: ledamoten av andra kammaren, folkskolläraren Walter Sundström och till suppleant för honom ledamoten av andra kammaren, professoren Elis Håstad.

Holmbäck, som tillhört styrelsen under 8 år, förenade med sin stora lärdom inom skilda discipliner ett levande intresse för bibliotekets verksamhet och organisation. Biblioteket stannar i stor tacksamhetsskuld till honom för de betydelsefulla ting han utträttat inom styrelsen under en lång följd av år. Under sitt relativt korta ledamotskap av 3 år har Wallentheim intresserat och förtjänstfullt deltagit i styrelsens arbete.

Beträffande bibliotekets tjänstepersonal är följande att anföra. Amanuensen Å. Lilliestam har beviljats begärt avsked från och med den 1 juli. Till amanuenser ha efter genomgången provtjänstgöring från och med den 1 september antagits filosofie licentiaterna T. Dahl och O. Wallmén. Begärt avsked har beviljats extra biblioteksbiträdet fru Birgit Garpel från och med den 1 december och vaktmästaren G. Hegardt från och med den 1 november.

Genom biblioteket ha under året utgivits: *Biblioteksstyrelsens årsberättelse 1952*, *Förteckning över riksdagsbibliotekets nyförvärv 1952*, *Årsbibliografi över Sveriges offentliga publikationer 1952*, *Förteckning över statliga utredningar 1904—1945*.

Stockholm den 11 januari 1954.

ELIS HÅSTAD

SVEN EM. OHLON

WALTER SUNDSTRÖM

ERIK WINGE

Stockholm 1954. Kungl. Boktryckeriet P. A. Norstedt & Söner